

Kerkuilenseizoen 2011 : terug een stap vooruit

Vorig jaar hadden we een daljaar die er bij ons geen was. Met 25 broedgevallen kon dit moeilijk worden gezegd. In 2010 kon het alleen maar verbeteren dachten we ('uit het dal kruipen..'). Hoge verwachtingen hadden we evenwel niet na de lange winter 2009-2010. Zouden veel kerkuilen gesneuveld zijn ?

2010 was geen hoogvlieger voor de kerkuilen in de regio IJzer en Polder. Met 25 broedgevallen, waarvan één vervolgletsel, bleef de populatie stabiel. Opvallend was dat op vele plaatsen in onze polders de locaties leeg bleken te zijn. Wellicht had de winterkoude van 2009-2010 op bepaalde plaatsen een ravage/verhuis teweeggebracht in het kerkuilenbestand. Gelukkig zorgde de gemeente Diksmuide voor een sterk herstel (9) na het daljaar het jaar voordien (4). Het nestgemiddelde steeg lichtjes tot 3,32 pulli en ook het bezettingspercentage klom met enkele procenten. Onze kerkuilen bleven agrarische net zoals onze werkgroep.

Nestgemiddelde stuk boven het langjarig nestgemiddelde dankzij enkel grote nesten

Het langjarig nestgemiddelde bedraagt 3 pulli per nest. Wanneer het gemiddelde hierboven uitsteekt, hebben we te maken met een goed seizoen met voldoende muizen. Met gemiddeld 3,32 pulli per nest doen we het zelfs iets beter dan het jaar voordien (3,22 pulli). We hadden weliswaar drie uitschieters, één nest van vijf, één van zes en één van zeven, maar het grootste aantal nesten (6) bevatte toch wel 3 pulli. Late zomernesten hadden we dit jaar niet.

Meer bezetting van de locaties

Naast de 24 plaatsen waar we een broedend koppeltje kerkuilen hadden, vonden we op 13 locaties (nestkasten) recente aanwezigheden van kerkuilen. Dit uitte zich in de aanwezigheid van één of twee oudervogels of de aanwezigheid van verse braakballen. Als we deze twee bezettingen samentellen dan bekomen we een bezettingspercentage van 18 % of een stijging van een tweetal procent tegenover vorig jaar. In ons sterkste jaar 2008 was het bezettingspercentage 25 %. Onze percentages liggen aan de lage kant. Beter regio's (zoals Houtland) doen het stukken beter met percentages die eerder naar de 50 % neigen. Dit komt ongetwijfeld door het feit dat onze nestkasten niet altijd even optimaal geplaatst zijn. Een grondige evaluatie van de positie van de nestkast in onze schuren is een taak van deze winter en volgende. Hopelijk komt er een inspanning van iedere kern. Het aantal verse sporen is relatief hoog met 13 plaatsen naast de 24 broedlocaties. Zeker op een achttal plaatsen waren er indicaties van andere vogels dan de broedende vogels uit de buurt.

Nestkasten op boerderijen blijven de stek van onze 'agrarische' kerkuil

84 % van de geregistreerde broedgevallen in IJzer en Polder nestelt in nestkasten. Hetzelfde percentage heeft z'n nestlocatie gevonden in boerderijen. De focus van de werking ligt natuurlijk op boerderijen, waar we in (half)open schuren ideale plaatsen vinden om onze nestkasten hoog in de nok te plaatsen, dus opmerkelijk is dit percentage niet, eerder logisch.

Slechts twee koppels zochten hun heil in een fabriek. Geen enkele kerkuil kwam tot broeden in een kerk.

Diksmuide neemt koppositie over van Alveringem in de regio IJzer en Polder

Na twee jaar is de gemeente Alveringem zijn koppositie in de regio IJzer en Polder kwijt aan de gemeente Diksmuide. Dit is niet echt verwonderlijk. Diksmuide is de grootste gemeente qua oppervlakte en heeft verschillende gradaties in z'n gemeente gaande van (grotendeels) polder naar zandleemstreek tot zelfs zandstreek. Met negen broedgevallen, waarvan één vervolgletsel, doet ze een stuk beter dan Alveringem met vijf, kort gevolgd door Veurne (vier). Daarna volgen de 'twee-kerkuilengemeenten' Houthulst en Kortemark. Tenslotte de drie gemeenten met slechts één kerkuilenkoppel : Lo-Reninge, De Panne en Koksijde. De verdeling tussen de gemeenten vindt u verder ook terug in de vorm van een taartdiagram.

Diksmuide

Met vier gecontroleerde broedgevallen, vier vastgestelde broedgevallen en één mislukt legsel, samen dus negen, steekt Diksmuide met kop en schouder uit boven alle ander gemeenten in de regio.

Op drie locaties hadden we nieuwe broedende kerkuilen. Het koppel met de zeven kerkuilenpulli te Oostkerke staat uitgebreid beschreven verder in dit blad. Hopelijk wordt deze mooie locatie de volgende jaren een vaste waarde en blijven we niet terug tien jaar verstoken. In Vladslo plaatsten we in maart 2009 een kerkuilenkast samen met een aanwezige kerkuil. Het klinkt raar maar het was zo. Toen we de kast in de nok plaatsten bleef de kerkuil op 5 m van de nieuwe nestkast zitten in de nok. Hoogstens kregen we een achterwaartse blik van onze vriend. We verwachtten vorig jaar al succes maar pas dit jaar hadden we pulli in deze kast : vier stuks werden geringd, jammer genoeg zonder een adulte vogel. De laatste nieuwe broedlocatie bevond zich in St.-Jacobskapelle. Tijdens de controles troffen we 3 eieren en 1 jong aan. Bij het ringen was dit herleid tot 1 pulli maar konden we wel de twee adulten ringen. In Woumen kon terug drie pulli geringd worden op een hoeve.

In Nieuwkapelle mislukte het eerste nest maar gelukkig kon het vervolglegsel als vastgesteld worden genoteerd. Om de Diksmuidse reeks te vervolledigen : te Kaaskerke werd terug een broedend koppel vastgesteld in de schouw van een boerderijwoning (de aanwezige nestkast in de open schuur wordt helaas niet gebruikt als broedruimte), in Esen werden blazende uilen gehoord uit de ventilatiepijp van een oude fabriek en de kerkuilen op de boerderij te Keiem gebruikten terug hun poutrelle als broedruimte.

Alveringem

Weliswaar is Alveringem z'n koppositie kwijt aan Diksmuide, toch telde de gemeente nog vijf broedgevallen, ééntje minder dan het jaar voordien.

Twee koppels broedden succesvol op boerderijen in Beveren aan de IJzer met respectievelijk twee en drie pulli. Hetzelfde resultaat in de naburige deelgemeente Leisele : ook hier twee en drie jongen in de nestkast. In Fortem hadden in 2009 nog een 'septembernest' van vijf pulli, in 2010 was het koppel er wel vroeg bij. Op 23 juni konden we reeds vijf mooie jongen ringen tussen 35 en 45 dagen oud. We moesten er wel bijnemen dat we op de (droge) mesthoop onze ladder naar de nestkast moesten plaatsen. In ieder geval was dit een extra valbeveiliging.

Veurne

In het Veurnse was er een succesverhaal met twee locaties (te Houtem en De Moeren) op minder dan één kilometer van elkaar met telkens twee succesvolle broedsels (twee en drie pulli). Op de nieuwe locatie vonden we reeds in de winter braakballen onder de balken. Er stond reeds een nestkast maar die werd telkens bezet door stadsduiven. Met het plaatsen van een nieuwe nestkast aan de andere kant van de schuur konden we voor het eerst een kerkuilenkoppel overhalen om hier, op de grens met Frankrijk, tot broeden te komen.

Na een onderbreking van één jaar is onze oudste kerkuilenlocatie aan de Graeyaert te Houtem gelukkig terug bezet. Weliswaar niet meer in de nestkast in de schuur maar wel, en dit voor het eerst, in de boomnestkast. Het kerkuilensucces bleef grotendeel beperkt tot de westzijde van Veurne, in het oostelijke gedeelte was het succes heel wat minder. Tijdens de controleronde bleef de bezetting achterwege tot de laatste locatie. In het halfduister vonden we in Steenkerke een broedend vrouwtje in het eerste deel van de nestkast samen met kleine jongen. Een maand later werden de vier pulli geringd en verplaatst naar het ruimere nestgedeelte van de kast. Tot tevredenheid van de kersverse bewoners vlogen de jongen nog een lange tijd rond de boerderij.

Houthulst

In de broeken van Merkem werd de gebruikelijke nestplaats ingenomen door kauwen. Gelukkig kon het koppel terecht in een andere nestkast in de buurt. Op 1 juli ringden we er twee van de drie aanwezige pulli. Het derde jong was niet levensvatbaar wegens een verminkte poot.

In de deelgemeente Jonkershove werd het prille succes van vorig jaar dit jaar bevestigd. Vorig jaar misrekenden we ons en moesten we vaststellen dat het nest reeds uitgevlogen was, dit jaar waren we er wel vroeg bij en werden drie pulli geringd (zie foto p.15).

Lo-Reninge

We blijven in Lo-Reninge maar steken bij dat ene broedgeval in Lo (3 pulli). Hopelijk wordt deze winter toch hier en daar wat gesleuteld aan de positie van sommige nestkasten.

Nieuwpoort

Een dikke nul dit jaar op de teller te Nieuwpoort ! De volledige Hemmepolder was leeg terwijl we tot vorig jaar nog twee broedende koppels hadden in deze mooie polder. Ook in de polders van Sint-Joris zagen we hetzelfde fenomeen. Braakballen in de nestkast uit de late herfst, vroege winter en nadien verlaten, hoogst waarschijnlijk wegens gebrek aan voedsel. Een aanwijzing hiertoe is het feit dat het vrouwtje die we in oktober 2008 ringden te Ramskapelle (en in 2009 wellicht ook nog succesvol broedde ter plaatse) op 23 juni 2010 broedend werd vastgesteld met 6 pulli te Vlissegem (De Haan). Een behoorlijke transfer voor een adult vrouwtje !

De Panne

In Adinkerke hadden we tot in het voorjaar twee koppels op nauwelijks 400 m van elkaar. Op één locatie verdween plots één van de uilen maar gelukkig hield het andere koppel stand. Bij de eerste controle half juni waren de twee adulten aanwezig met een nest van 4 eieren. Begin augustus kwamen we terug om te ringen : net geen zeven jongen deze keer maar wel zes stuks. Na onze eerste controle waren er dus nog minimum twee eieren bijgelegd. Eén van de adulten werd eveneens geringd.

Op de tweede locatie was er nog één adult aanwezig. Het geringde exemplaar was niet minder dan een adult dat op 15 juni 2007 geringd was als pullus bij de burens. Blijkbaar was deze kerkuil gedurende de afgelopen drie jaar in de buurt gebleven van het ouderlijk nest.

Koksijde

Begin augustus ringden we ook het enige nest in Koksijde. Weliswaar konden we vier mooie jongen ringen, het verlies van ons tweede koppel maakte dat het resultaat in de kustgemeente eerder aan de magere kant lag. De locatie waar we de afgelopen twee jaar telkens een laat nest hadden, was dit jaar door de gestapelde strobalen minder aantrekkelijk voor kerkuilen. Hopelijk komt hierin verandering zodat onze uilen terug hun stek vinden op deze plaats.

In het najaar palmde een koppel op een historische boerderij te Oostduinkerke wel een oude nestkast in van de Uilenwerkgroep van de Kustpolders. De kast staat opgesteld in een gesloten schuur enkel toegankelijk door een reeks uilenpannen en een smalle opening langs één van de poorten. De eigenares hoort regelmatig de uilen baltsen hoog boven in de schuur. Dat belooft voor volgend jaar ...

Kortemark

Dankzij de werkgroep uit Torhout (Dirk Werbrouck en Wim Rommel) werd een nest met vier pulli geringd (Jef Van Hoe) in een fabriek te Kortemark.

Dankwoordje

Een woordje van dank aan alle kerkuilenmedewerkers voor het plaatsen van nieuwe nestkasten, het verhangen van bestaande kasten en vooral het controleren van de vele nestkasten in de regio. Tenslotte ook een dankwoord aan onze groepsringer Ludo Leper en z'n assistente.

- Gecontroleerde broedgevallen: **31**
 - Veurne : 5
 - De Moeren (4 pulli)

- Houtem (4 pulli)
- Houtem (4 pulli)
- Veurne (5 pulli)
- Beauvoorde (3 pulli) (tweede broedsel !)
- Alveringem : 6
 - Leisele (2 pulli)
 - Leisele (3 pulli)
 - Beveren a/IJzer (2 pulli)
 - Beveren a/IJzer (3 pulli)
 - Alveringem (5 pulli)
- Lo-Reninge : 4
 - Lo (3 pulli)
- Diksmuide : 4
 - Woumen (3 pulli)
 - St.-Jacobskapelle (1 pulli)
 - Vladslo (4 pulli)
 - Oostkerke (7 pulli)
- Houthulst : 5
 - Houthulst (3 pulli)
 - Merkem (2 pulli)
- Kortemark : 1
 - Kortemark (4 pulli)
- De Panne : 0
- Koksijde : 2
 - Koksijde (2 pulli)
 - Oostduinkerke (1 pulli)

□ Vastgestelde broedgevallen : 1

- Diksmuide
 - Esen

□ Mislukte broedgevallen : 4

- Avekapelle
- Beveren a/IJzer
- Beerst
- Houthulst

□ Totaal aantal broedgevallen : **36 broedgevallen**

□ Aard broedgevallen

▪ Schuur boerderij (nestkast)	→ 23 (20)	84 %	(84 %)
▪ Fabriek (nestkast)	→ 2 (1)		

□ Reproductie

▪ Pulli/nest	1	2	3	4	5	6	7
▪ Aantal nesten	2	2	12	13	2	0	0
▪ Totaal pulli	→	104 pulli	(63)*				
▪ Gemiddelde	→	3,35 pulli	(3,32)*				

□ Controleplaatsen

▪ Broedgeval	→	36	11,65 %

▪ Aanwezig/verse sporen	→	11	6,3 %
▪ Holenduiven / kauwen e.a .	→	44	21,3 %
▪ Steenmarter	→	1	0 %
▪ Steenuilen	→	2	0 %
▪ Torenavalken	→	1	0 %
▪ Niks	→	102	49,5 %
▪ Geen controle	→	14	9,22 %
Totaal	→	216	(206)
Bezettingspercentage	→	22 %	(18%)*

(*) = cijfers 2009

Kris Degraeve

Geregistreerde broedgevallen IJzer en Polder *

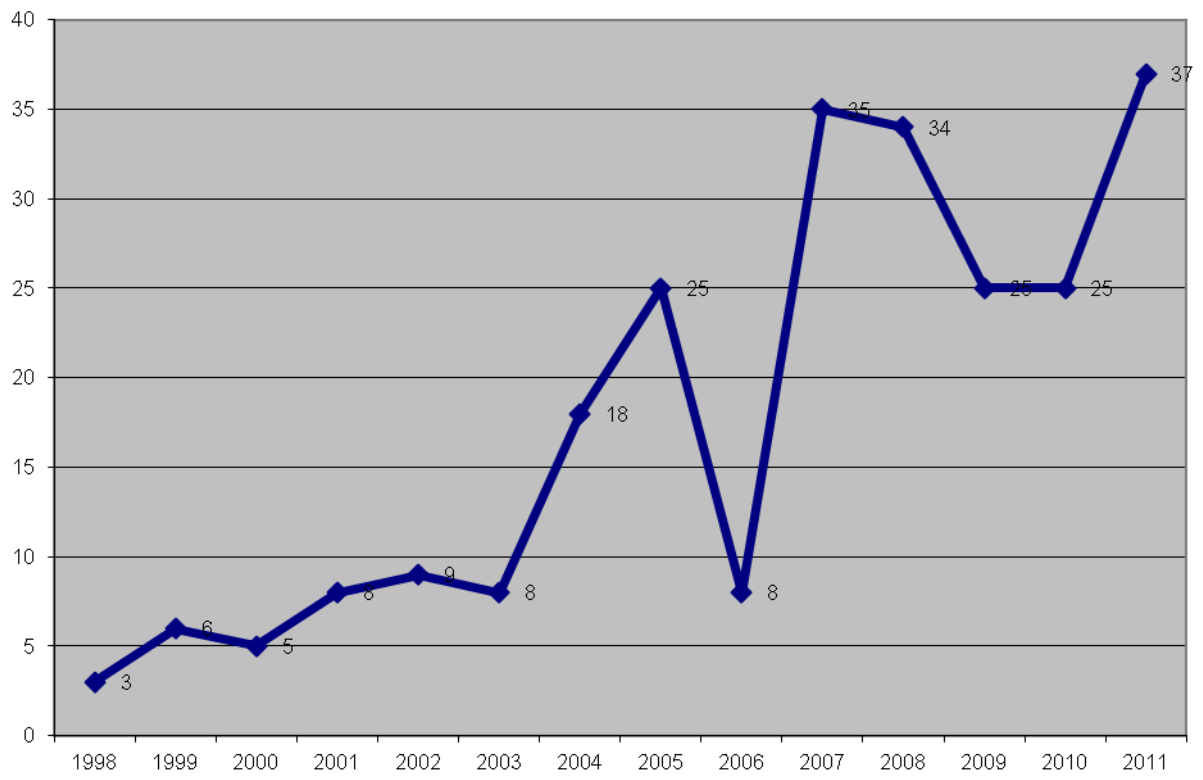
Gemeente	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Veurne	2	3	5	4	4	3	6	6	1	6	5	3	4	6
Nieuwpoort								1	2	2	4	2	0	1
Diksmuide		1		1	3	2	4	4	2	14	7	4	9	9
De Panne		1						1	1	1	1	1	1	0
Koksijde					1					1	3	2	1	2
Alveringem							3	3	1	6	9	6	5	7
Lo-Reninge	1	1		2	1	2	4	8		2	2	1	1	4
Houthulst										1	2	4	2	6
Kortemark **				1		1	1	1	1	2	1	2	2	1
Langem.- Poelkap.***								1						1
Totaal	3	6	5	8	9	8	18	25	8	35	34	25	25	37

* inclusief (mislukte) tweede broedsels

*** gegevens De Bron

** gegevens Houtlandse Milieugroep

Totaal broedgevallen IJzer en Polder

Verspreiding broedgevallen 2011 regio IJzer en Polder

